МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РСО-АЛАНИЯ
Государственное бюджетное профессиональное образовательное учреждение «Северо-Осетинский медицинский колледж»

Утверждаю
Зам. директора по учебной работе
ГБПОУ «Северо-Осетинский медицинский колледж»
МЗ РСО-Алания
___________ А.Г. Моргоева
«_25_»_07___________2022г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

ОУД.18 Осетинская и мировая литература

По специальности:

34.02.01. Сестринское дело

Форма обучения: очная

Уровень подготовки: на базе основного общего образования

Владикавказ, 2022 г.

Рассмотрена на заседании общеобразовательной ЦМК
Протокол № 10
От 8 июня 2022г.

Председатель
_______________ С.С. Томаева

Программа разработана на основе Федерального государственного образовательного стандарта среднего профессионального образования для специальности
34.02.01. Сестринское дело

Рассмотрена и одобрена на заседании методического совета ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.

Старший методист пометодической работе ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.
_______________ А.М. Караева
«_____»_____________2022г.

РАЗРАБОТЧИКИ:

ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.	Преподаватель	Абаева Л.С.
(место работы)	(занимаемая должность)	(инициалы, фамилия)

РЕЦЕНЗЕНТ: старший методист, к.б.н. (занимаемая должность) А.М. Караева (инициалы, фамилия)

МИНИСТЕРСТВО ЗДРАВООХРАНЕНИЯ РСО-АЛАНИЯ
Государственное бюджетное профессиональное образовательное учреждение
«Северо-Осетинский медицинский колледж»

Утверждаю
Зам. директора по учебной работе
ГБПОУ «Северо-Осетинский медицинский колледж»
МЗ РСО-Алания
___________ А.Г. Моргоева
«_____»_____________2022г.

РАБОЧАЯ ПРОГРАММА УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

ОУД.18 Осетинская и мировая литература

По специальности:

34.02.01. Сестринское дело

Форма обучения: очная

Уровень подготовки: на базе основного общего образования

Владикавказ, 2022 г.

Рассмотрена на заседании　　　　　Программа разработана на основе

общеобразовательной ЦМК
Протокол №
От ____ ____________ 2022г.

Председатель
________________ С.С. Томаева

Федерального государственного образовательного стандарта среднего профессионального образования для специальности
34.02.01. Сестринское дело

Рассмотрена и одобрена на заседании методического совета ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.

Старший методист пометодической работе ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.
_________________ А.М. Караева
«_____»_____________2022г.

РАЗРАБОТЧИКИ:

ГБПОУ "СОМК" МЗ РСО-А.	Преподаватель	Абаева Л.С.
(место работы)	(занимаемая должность)	(инициалы, фамилия)

РЕЦЕНЗЕНТ:	старший методист, к.б.н.	А.М. Караева
	(занимаемая должность)	(инициалы, фамилия)

1. ПАСПОРТ ПРОГРАММЫ ДИСЦИПЛИНЫ

1.1. Область применения программы

Рабочая программа учебной дисциплины является частью программы подготовки специалистов среднего звена в соответствии с ФГОС по специальности:

34.02.01 «Сестринское дело»

1.2. Место учебной дисциплины в структуре программы подготовки специалистов среднего звена:

Общеобразовательный цикл, общеобразовательные дисциплины.

1.3. Цель и планируемые результаты освоения дисциплины:

В результате освоения дисциплины обучающийся должен уметь:

- воспроизводить содержание литературного произведения;
- анализировать и интерпретировать литературное произведение, используя сведения по истории и теории литературы ;
- соотносить художественную литературу с фактами общественной жизни и культуры;
- соотносить изучаемое произведение с литературным направлением эпохи; выделять черты литературных направлений и течений при анализе произведения;
- определять жанрово-родовую специфику литературного произведения;
- выявлять авторскую позицию, характеризовать особенности стиля писателя;
- выразительно читать изученные произведения (или фрагменты), соблюдая нормы литературного произношения;
- аргументировано формулировать свое отношение к прочитанному произведению;
- составлять планы и тезисы статей на литературные темы, готовить учебно-исследовательские работы;
- писать рецензии на прочитанные произведения и сочинения различных жанров на литературные темы.
- использовать приобретённые знания и умения в практической деятельности и повседневной жизни

В результате освоения дисциплины обучающийся должен знать:

- содержание изученных литературных произведений;
- основные факты жизни и творчества писателей-классиков;
- основные закономерности историко-литературного процесса и черты литературных направлений;
- сведения об отдельных периодах его развития; черты литературных направлений и течений;
- основные теоретико-литературные понятия.

В результате освоения дисциплины обучающийся осваивает элементы компетенций:

Код	Общие компетенции
ОК 1.	Понимать сущность и социальную значимость своей будущей профессии, проявлять к ней устойчивый интерес.
ОК 2.	Организовывать собственную деятельность, определять методы и способы выполнения профессиональных задач, оценивать их эффективность и качество.
ОК 3.	Решать проблемы, оценивать риски и принимать решения в нестандартных ситуациях.
ОК 4.	Осуществлять поиск, анализ и оценку информации, необходимой для постановки и решения профессиональных задач, профессионального и личностного развития.
ОК 5.	Использовать информационно-коммуникационные технологии для совершенствования профессиональной деятельности
ОК 6.	Работать в коллективе и команде, обеспечивать ее сплочение, эффективно общаться с коллегами, руководством, потребителями.
ОК 7.	Ставить цели, мотивировать деятельность подчиненных, организовывать и контролировать их работу с принятием на себя ответственности за результат выполнения заданий.
ОК 8.	Самостоятельно определять задачи профессионального и личностного развития, заниматься самообразованием, осознанно планировать повышение квалификации.
ОК 9.	Быть готовым к смене технологий в профессиональной деятельности.

ÆМБАРЫНГÆНÆН ФЫСТÆГ

Кусæн программæ æрцыд Федералон паддзахадон ахуырадон стандарты домæнтæм гæсæ. Программæ арæзт у Ирон литературайы программæты бындурыл. Мадæлон литературæ нымад у федералон, æнæмæнгхъæугæ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сæрмагонд бынат.

Ирон литература ахуыр кæныны предметон фæстиуджытæ

Программæйы нысан æмæ хæстæ сты:

-Зонындзинæдтæ райсын ирон литературæйæ аивадон тексты бындурыл;

-Литературон уацмыс анализ кæныны зонындзинæдтæ арфдæр кæнын;

-Аыйвадон уацмыстæ кæсыны културæ рæзын кæнын.

-Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ базоной текстæ æвзарын, йæ мидис рафæлгъауын æмæ радзурын;

-Раттын зонындзинæттæ автор æмæ йе сфæлдыстады тыххæй;

-Скъоладзаутæ хъуамæ базоной, аивадон ныв æмæ фæлгонц цы мадзæлттæй арæзт цæуынц, уыдон, хъуамæ иртасой нывæфтыд æвзаджы рæсугъддзинады гæнæнтæ;

-Базоной уацмыс æмæ йæ архайджыты тыххæй сæ хъуыдытæ зæгъын, цаутæн аргъ кæнын, уыдон цардимæ бæттын;

-Уыимæ стыр нысаниуæг ис аивадон литературæйы фæрцы ахуыргæнинæгты удварны хъомылады фарстатыл кусынæн, абоны рæстæгæн аргъ кæнын зонынæн;

-æгъдау, кад, намыс, патриотизм æмæ граждайнаг хæстæ цы сты, уый зонынæн;

-Гуманон дунембарынад æмæ национ химбарынадæй хайджын кæнынæн;

-Литературон уацмысы эстетикон æнкъарæнтæ æмбарынæн;

-Ирон адæмы национ културæйы сæйраг миниуджытæ литеоатурон тексты аурынæн, ирон литературæйы нысаниуæг æмбарынæн, йæ бастдзинад æндæр адæмты литературæтимæ, културæтимæ иртасын.

Ахурадон архайды хуызтæ:

-Текстмæ байхъусыны фæстæ сбæлвырд кæнын уацмысы жанр. Йæ сæйраг мидисын бамбарын, рахицæн кæнын сæйраг æмæ уæлæмхæст архайдтытæ, характеристикæ раттын геройтæн;

-Раттын характеристикæ текстæн: йæ сæргондмæ гæсгæ; сбæрæг кæнын темæ, уацмысы сæйраг хъуыды; ссарын тексты авторы хъуыдытæ;

-Сбæлвырд кæнын уацмысы жанр, йæ хицæндзинæдтæ, абарын æй æндæр жанртимæ;

-Бамбарын кæнын пълан: адих кæнын хæттыл, алы хайæн дæр сæргонд æрхъуыды кæнын; сбæлвырд кæнын уацмысы сæйраг хъуыды;

-Радзурын уацмысы текст цыбыртæй, хайгай, бæстон; сæйраг архайджытæн характеристикæ раттын;

-Рольтæм гæсгæ кæсын текст. Рахицæн кæнын фрагмент, адих кæнын рольтæ;

-Кæсын хъæрæй, аив;

-Анализ скæнын уацмысы аивадон мадзæлттæн;

-Анализ скæнын уацмысы аивадон мадзæлттæн;

Ахуыргæнинæгты домæнтæ цæттæдзинадмæ:

Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ зоной æмæ арæхсой:

-Уацмысы жанр раиртасын, йæ хицæндзинæдтæ йын сбæлвырд кæнын;

-Уацмысы сæйраг æмæ фæрссаг фæлгонцтæ рахицæн кæнын;

-Уацмысы сюжет, йæ хицæндзинæдтæ;

-Архайджытæн характеристикæ дæттын;

-Уацмысы историон бындур сбæрæг кæнын;

-Уацмысы аивадон мадзæлттæ, нывæфтыд æвзаг сбæрæг кæнын;

-Уацмысы композицион арæзт сбæрæг кæнын.

Стандарттам гасга ахуырганинагта литературайа райсдзысты ахæм зонындзинæдæ æмæ арæхсдзинæдтæ:

-иумæйаг культурон-литературон арæхстдзинæдтæ,литературон уацмыс арф æнкъарын; ирон литературæйы бастдзинад æппæт дунеон литературæтимæ æмбарын; кæсыны культурæ бæрзонд кæнын; библиотекæты, интернеты информаци агурын зонын;

-царды зынаргъдæр цы хæзнатæ сты, уыдон иртасынмæ арæхсын: алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын; æмбарын литературæйы нысаниуæг адæймаджы удвæрны хъомылады; адæймаджы фауинаг миниуджытæм критикон цæстынгасæй кæсын; литературон уæцмысы агурын дзуаппытæ зæрдæагайаг фарстытæн;

-кæсыны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ арæхстдзинад, литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгасæй кæсын, зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын;

-ныхас кæнын,ныхасы стильтæй пайда кæнын зонын.

Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ зоной:

- фысджыты цард æмæ сфæдыстад;
- цы уацмыстæ ахуыр кодтой, уыдоны сюжеттæ, композицийы хицæндзинæдтæ, фæлгонцтæ;
- этикон характеры тыххæй æмбарынад;
- æмбарынæдтæ:æмдзæвгæ, поэмæ, радзырд, драмæ, трагедии, роман, фыссæджы индивидуалон стилы сæйраг миниуджытæ;
- наизусть ахуыр кæнынмæ цы уацмыстæ амынд цæуы, уыдон.

Ахуыргæнинæгтæ хъуамæ арæхсой:

- фыссæджы арæзт аивадон нывтæ иртасын æмæ æвдисын;
- уацмыс анализ кæнын, йæ хæйттæ хынцгæйæ;
- эпос, лирикæ, драмæ кæрæдзийы иртасын;
- уацмысы хъайтарæн характеристикæ дæттын, цалдæр уацмысы хъайтарты кæрæдзийыл абарын;
- авторы ахаст уацмысы архайджытæм æмæ цаутæм иртасын;
- уацмыс аив кæсын;
- хи сæрмагонд дзургæ æмæ фысгæ ныхасмæ пълан саразын;
- литературон – критикон æмæ публицистикон уацтæн, стæй ахуыргæнæджы лекцийæн хи куысты пълан, тезистæ, конспект аразын;

- литературон темæйыл доклад кæнæ реферат бацæттæ кæнын;
- нырыккон литературон фæзындтæн аргъ кæнын.

Ахуырады удгоймаг хъомыл кæныны фæстиуджытæ сты:

-Уæрæсейы аккаг хъæбул (гражданин) хъвыл кæнын;

-патриотон хъомылад (райгырæн бæстæмæ уарзондзинад гуырын кæнын), -Фыдыбæстæйæ сæрыстыр уæвыны хъуыдытæ хъомыл кæнын;

-зонын хи адæмы истори, культурæ . мадæлон æвзаг, уыимæ зонын Уæрæсейы адæмты культурæ дæр;

-ахуырмæ бæрнон цæстæнгас дарын æмæ хæдахуыр курдиат рæзын кæныныл архайын;

-амонын æхсæнады æгъдау,хи дарыны уагæвæрд;

-архайын колледжы хæдуынаффæйы куыст æмæ æхсæнады царды дæр;

-хъомыл кæнын хибарæй ахуыр кæныны,урочы нысантæ бæрæг кæнын æмæ химæ ног хæстæ исынмæ арæхстдзинад;

-хибарæй ахуыры эффективондæо мадзæлттæ æмæ фæрæзтæ æвзарынмæ арæхстдзинад;

-урочы архайгæ (дзургæйæ, фысгæйæ , алыхуызон логикон хæслæвæрттæ æххæст кæнгæйæ æмæ а.д.), хи рæдыдтытæ сраст кæнынмæ арæхсын;

-информацион коммуникативон технологитæй пайда кæнынмæ арæхсын.

Ахуырады предметон фæстиуджытæ

-предметæй зонындзинæдтæ, арæхстдзинæдтæ райсын;

-зонындзинæдтæй ахырты рæстæг æмæ алыхуызон ахуырадон- проектон уавæрты пайда кæнынмæ арæхсын;

-наукон хъуыдыкæнынад рæзын ; наукон терминологи, методтæ зонын.

Литературæйы программæйы арæзт

Стандарты домæнтæм гæсгæ арæзт программæтæ æмæ ахуыртæ "филологи"-йæ арæзт сты ахæм уагыл:

1) чингуытӕ кӕсын ӕмӕ литературӕ ахуыр кӕныны ахадындзинад адӕймаджы миддунейы рӕзтӕн цы пайда сты, уый бамбарын, чингуытӕ кӕсыныл фӕцалх кӕнын;

1) литературӕ адӕмы национ-культурон хӕзна кӕй у, адӕмы цард хуыздӕр бамбарыны фӕрӕз кӕй у, уый ӕнкъарын;

3) мадӕлон ӕвзагыл фыст хуыздӕр уацмыстӕ ахуыр кӕныны фӕрцы банкъарын кӕнын мадӕлон ӕвзаджы коммуникативон-эстетикон гӕнӕнтӕ, мадӕлон ӕвзаг адӕмӕн сӕ химбарынады фӕрӕз кӕй у,уый;

4) хъомыл кӕнын:

а)хорз эстетикон ӕнкъарӕнтӕ кӕмӕ и,

б) фысгӕ ӕмӕ дзургӕ ныхасы алыхуызон пайда кӕнгӕйӕ, хи хъуыдытӕ раст ӕргом кӕнынмӕ чи арӕхсы,

в)уӕгъд рӕстӕг чингуытӕ кӕсынмӕ чи тырны, ахӕм чиныгкӕсӕджы;

5)алыхуызон этнокультурон традицитӕ цы аивадон ауцмысы ӕвдыст цӕуынц, уый раст ӕмбарыныл фӕцалх кӕнын;

6)амонын аивадон уацмысы стркутурон ӕмӕ эстетикон ӕвзӕрст.

2. СТРУКТУРА И СОДЕРЖАНИЕ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

2.1. Объем учебной дисциплины и виды учебной работы

Вид учебной работы	Количество часов
Максимальная учебная нагрузка (всего)	**258**
Обязательная аудиторная учебная нагрузка (всего) в том числе:	**172**
теоретические занятия	
Самостоятельная работа студента (всего) в том числе:	**86**
выполнение контрольных домашних заданий по темам	**18**
выполнение рефератов	**14**
Сообщений	**18**
Таблиц	**4**
Презентаций	**30**

2.2 Къалендарон пълан ирон литературæйы курсæй

№ уро чы	Сæргонд	Урочы темæ.	сахатта	Сœйраг œмбарынœд тœ	Фæстиуджытæ	Ахуырганинагты Универсалон архайдтытæ	Зонындзинæдты бæрц
1	Разныхас	Литературайы историйы предмет	2с.	Ирон адамы историйыл афалгаст		æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын	2
	Хибарай куыст хадзары	Ирон адамы рагон истори	2				
2	Фыццаг ирон рухстау-джыта	Колыты Аксо	2	Йа цард ама сфалдыстад. Аксо-дины чингуыты талмацганаг.	Аксо-фыццаг поэтикон фалваранты автор ("Мады Майрамы кады зараг"	Хи ныхас раст рацаразын зонын,проблема раст сбараг каныны, хъаугa информаци ссарын зонын .	2
	Хибарай куыст хадзары	Колыты А. уацмыста касын ("Чырыстийы рухс райгасдзинад", "Мах фыд"	2				

3,4	Фыццаг ирон рухстау-джыта	Агъуызаты И.	4	Фыссаджы тыххай ныхас. Кадаг "Алгъуызы кадаг"-ы композицион аразт; йа тема ама идейа. Алгъуызы фалгонц	Авторы патриотизм ама гуманизм кададжы.Алгъу ызы фалгонц.	Хи ныхас раст рацаразын зонын,проблема раст сбараг канын, хъаугa информаци ссарын зонын .	2
	Хибарай куыст хадзары	Сахуыр канын скъуыццаг "Алгъуызы кадаг"-ай.	2				
5,6	Мамсырат ы Т.	Мамсыраты Т.-- фыццаг ирон профессионалон поэт.	4	"Ирон зарджыт"-ыл афалгаст	1)Фыццаг ирон национ поэт. Амдзавга "Сагъаста". Райгуыран баста уарзыны мотивта Темырболаты поэзийы. ("Ме мгарма", "Авданы зард") 2) Райгуырæн бæстæ уарзыны мотивтæ. Мамсыраты Темырболаты	фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын	2

					поэзийы. «Рынчын æмæ рынчынфæрсæг		
	Хибарай куыст хадзары	Бакасын амдзавга "Дыууа амбалы", Сахуырканын "Сагъаста".	3				
7,8	Хъаныхъуаты И.	Хъаныхъуаты Иналы царды хабæрттæ, йе' сфæлдыстады сæйраг мотивтæ. **Ирон адæмы цардыуаг æмæ æгъдæуттæ очерк «Ирон хъæуы»-йы**	4	1)Поэты хæс йæ адæмы раз, йæ фæндиæгтæ, йæ бæллицтæ . Хицæн адæймæгты фæлгонцтæ уацмыс«Ирон хъæуы»	Иналы царды хабæрттæ, йе' сфæлдыстады сæйраг мотивтæ. Поэты хæс йæ адæмы раз, йæ фæндиæгтæ, йæ бæллицтæ «Фæндон»-ы. Ирон адæмы цардыуаг æмæ æгъдæуттæ очерк «Ирон хъæуы»-йы.	ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2

	Хибарай куыст хадзары	Зардамадзаугадар фалгонцта очерк "Ирон хъауы"-йы	2				
9--11,	Хетагкаты Къоста	Къостайы цард ама сфалдыстад	6	*Къоста-поэт æмæ революцион демократ.* *"Ирон фандыр"*	1) «Ракæс»-ы катай адæмы æфхæрд æмæ тыхстыл, «Салдат»-ы катай ныййарæгыл. Национ хæдбардзинад æмæ иудзинадмæ сидт æмдзæвгæтæ «Додой» æмæ «Катай»-ы. Лирикон геройы уды рæсугъддзинад æмдз. «Харзбон"-ы; 2)Поэма "Фатима"-йы мидис, йа идейата; 3) Ибрагим,	ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2

					Дзамболат ама Фатимайы фалгонцта		
	Хибарай куыст хадзары	Ахуырканын "Ныстыуан", "Рагон нартон лагау", "Ныфс" Поэмайы разныхаз.	4				

12	Къубалты Алыксандр.	*Къубалты Алыксандыры культурон æмæ сфæлдытадон куыст.*	2	**«Æфхæрдты Хæсанæ»- социалон æфхæрды ныхмæ тохы мотивтæ**	Фыссæджы культурон æмæ сфæлдыстадон куыст. «Æфхæрдты Хæсанæ»- социалон æфхæрды ныхмæ тохы мотивтæ. Иунæджы фæлгонц кадæджы. Госæма – ирон патриахалон сылгоймаг	ахуырадон нысан æвæрын, ахуырадон архæйдтытæ сбæрæг кæнын, ахуыры фæстиуджытæ рагацау сбæрæг кæнын хи ныхас раст рацаразын зонын, проблемæ раст сбæрæг кæнын хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
	Хибарай куыст хадзары	*Иунаджы хъысмат ир. литературайы*	2				

13.	Ирон литература XX-ам анусы райдианы	Презентаци. Ирон советон литературæ 1917-1929 азты.	2		-текст скъуыддзæгтыл (хицæн эпизодтыл) дих кæнын.; -тексты сæйраг хъуыды иртасын; -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын; -дыууæ фæлгонцы кæрæдзийыл абарын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	Тексты хъæугæ æрмæг агурын Аив ныхасыл куыст Проблемон фарста æвæрын Адæймаджы миддунейæн эстетикон æгъдауæй аргъ кæнын æмæ æмбарын Ныхмæлæуд хъуыдыдæ райхалын Анализ, синтез, абарст, зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ иумæйаг кæнын Проблемон фарстатæн дзуапп раттын	2
14	Коцойты Арсен.	Коцойты Арсены цард æмæ æхсæнадон куыст.	6	Сюжет æмæ композиции. Батырбеджы фалгонц Сюжет ама композици. Леуаны фалгонц Уацмысы адамы эгоизм -			2
16		«Æнхъæл нæ уыдысты»- йы темæ, идейæ.					2
17		Гыццыл адæймаджы хъысмæт «Æнæном радзырд»-ы Арсены ахадындзинад ирон литерæтурæйы Радзырды «Æмбæлттæ»-йы композицион арæзт.					2

	Хибарай куыст хадзары	Арсены ахадындзинад ирон литературæйы.	2				.
18	Гæдиаты Цомахъ.	Цомахъы биографи, йæ революцион куыст 1905-1907 азты. «Ос-Бæгъатыр». Трагедийы историон бындур.	6с.	Элегии. Историон трагедии. Трагедийы сюжет æмæ композици.	драмон уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ	Анализ, синтез, абарст, зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ иумæйаг кæнын Тексты хъæугæ æрмæг агурын Аив ныхасыл куыст Алыхуызон хъуыдытæ хынцын æмæ кординаци кæнын (æрмæджы фæткæвæрдыл ахъуыды кæнын)	2.
	Хибарæй куыст хæдзары	Презентаци.Национ иудзинад æмæ сæрибары идейæтæ драмæйы.	2				
19.		Адæмы патриотизм.	2				2
.	**Хибарæй Куыст хæдзары**	Презентаци.Гæбайы фæлгонц, йæ сæфты фæндаг.	2	Проблемон фарстатæн дзуапп раттын			
20.		Уацмысы æвзаджы æууæлтæ. Йæ акуалондзинад нæ царды.	2	Фæлгонцаразæн лексикæ			1

	Хибарæй Куыст хæдзары	Ныффыссын нывæцæн «Национ иудзинад»	4				.
21.	Малиты Георги.	Георгийы царды хабæрттæ. Поэмæ «Темур- Алсахъ».	4	Поэмæйы темæ, идейæ, композици. Романтизм. Темур- Алсахъы фæлгонц. Фольклоримæ бастдзинад Уацмысы аивадон мадзæлтæ	лиро – эпикон уацмыс æвзарын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын	Фарст райхалынæнахадгæд æр мадзæлттæ агурын Дзургæ ныхасы æмбаргæ арæзт Хи хъуыдытæ бæлвырд æмæ æххæстæй зæгъын	2
22		Сæйраг хъайтары фæлгонц.					. 2
	Хибарæй Куыст хæдзары	«Дзандзирахъ»-ы сюжет, конфлик,идейæ.	2				
23	Багъæраты Созыр.	Багъæраты Созыры цардвæндаг æмæ сфæлдыстадыл афæлгæст.	2		бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ	Тексты хъæугæ æрмæг агурын Аив ныхасыл куыст	2

24.	Барахъты Гино.	Барахъты Гинойы цард æмæ æхсæнадон куыст. «Арæбиаты Гуыргъохъ». Дзыллæты сæрибарыл тох кадæджы.	6	Радзырды арæзт, йæ лирикон ахаст. Эпитеттæ, абарæнтæ. Сюжет œмœ композицион хицœндзинœдтœ уацмысы	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз с южеты	Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст аргъ кæнын,анализ синтез,тексты æмбарынад,спайда кæнын фысгæ ныхасы рæзты	2.
	Хибарæй Куыст хæдзары	Презентаци. «Азджериты Куыцыкк.» Поэмæйы романтикон стилы æууæлтæ.	2				
25		Бæстырæсугъды патриотон æнкъарæнтæ.	2			Уацмысы аивадон мадзæлтæ	2
26		Куыцыкк æмæ Бæстырæсугъды трагикон хъысмæт. Аивады темæ кадæджы		Ægъдау æмæ лæгдзинады уæлахиз		Фæлгонцаразæн лексикæ	.
	Хибарæй Куыст хæдзары	Нывæцæн «Райгуырæн уæзæгмæ уарзондзинад» ныффыссын.	4				.

27.	Хъамберд иаты Мысост	Хъамбердиаты Мысосты царды хабæрттæ. Йе сфæлдыстадыл афæлгæст	2	Традиции æмæ ногдзинад	-уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын		. 2
	Хибарæй Куыст хæдзары	.Мысосты амдзавга ахуыр канын	2				
28.	Беджызат ы Чермен.	Беджызаты Чермены цард æмæ сфæлдыстад. Новеллæты цикл «Мæсгуытæ дзурынц».	4	Новеллæ Таурæгъ бакæсын Рагон адæмы царды ныв	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн	Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнгæйæ, критеритæй пайда кæнын(К) Хибарæй саразын алгоритмон архайд(П) Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын (П) Анализ, синтез, классификаци(П) Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын(П)	. 2
29		« Уанелы Тутыр» - ы мидис. Колыты Бецийы мастисæн. Новеллæты бынат æмæ ахадындзинад ирон литературæйы					. 2

	Хибарæй Куыст хæдзары	Нывæцæн «Сылгоймаджы хъысмæт» ныффыссын	4		Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын,æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй;		
30.	Тыбылты Алыксандр.	Тыбылты Алыксандры литературон – критикон бынтæ.	2	Тыбылты А.-фыццаг ирон профессионалон критик.	Ирон литературон критикайы тыххай сайраг зоныңдзинадта	хъæугæ информацисарын зонын	2.
31	Хъуылаты Созырыхъо.	Хъуылаты Созырыхъойы цард æмæ сфæлдыстад. «Иудзонгон». Къласы тохы цаутæ мидхæсты рæстæджы	6	Габейы фæлгонц. Уарзондзинад æмæ царды æцæгдзинады темæ радзырды	æмбаргæ æмæ хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй;	Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын фысгæ ныхасы рæзты	2.

32.		Презентаци.Социалон быцæутæ радзырд «Номылус»-йы. Сылгоймаджы уавæр æмæ трагикон хъысмæт.		Юмор æмæ сатирæ.	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты .	Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст аргъ кæныны Анализ, синтез, классификаци Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ	. 2
33.		Радзырд «Дыууæ къæрныхы» мидис. Адæмы уавæр уацмысы		Проблемон фарстатæн дзуапп раттын			2
34	Къ.Фарнион **Хибарæй Куыст хæдзары**	Фæрнионы цард æмæ сфæлдыстад. «Уады уынæр». Хохæгты тох хæдхæцæг паддзахы ныхмæ.	6	Роман. Уацмысы æвзаг æмæ стиль. Романы идейа ама сюжет	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны	Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст арг кæныны Анализ, синтез, классификаци Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын	2.
		Презентаци.Социалон æмæ этикон проблемæ.	2				.
35.		Мисурæты трагедион уавæр.		Уацмысы таурæгъон æууæл.			. 2

36		Цæрайы фæлгонц. Романы реалистон тенденци		Æппæрцæг фæлгонцты къорд.	сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, .	Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ	. 2
37	Нигер. (Дзанайты Иван)	Нигеры бынат ирон литературæйы æмæ культурæйы. Авторы позиции «Фæстаг хъæбысы» Æмдзæвгæ «Хидыл»-ы философон мидис.	4	Сæрибары темæ Нигеры лирикæйы	лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ), фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй. -хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.	Хи хъуыдытæ сбæлвыд кæнынæн бæлвырд критеритæй пайда кæнын Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст арг кæныны Анализ, синтез, классификаци Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын	2.
38.		Фадат æмæ адæймаджы хъысмæт «Нæ тæрсын æз»-ы. Сагъæс царды нысаныл «Бонтæ бонты фæдыл уайынц» Нигеры сфæлдыстады ахадындзинад ирон литературæйы.		Ног заманы поэты уавæр			2

	Хибарæй Куыст хæдзары	Нигеры æамдзæвæг ахуырканын					
39.	Боциты Барон	Роман «Саст рæхысы» темæ æмæ идейæ.	4	. Уацмысы æвзаг	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн,	Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст арг кæныны Анализ, синтез, классификаци Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ	. 2
40.		Хъайтары сурæт-характер равдисыны мадзал.					. 2
	Хибарæй Куыст хæдзары	Архыхъауы царджыты царды мидис (изложени)	4				
41.	Туаты	Туаты Дауыты царды	4	Сурæт æмæ	драмон	Æмбæлгæ хуызы	. 2

	Дауыт	хабæрттæ. Драмæ «Сидзæргæс»-ы сюжет. Драмæйы композиции æмæ фæлгонцты дих.		характер. Хохаг адæмы царды хъысмæт	уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст аргъ кæныны	
42.		Драмæйы композиции æмæ фæлгонцты дих. Нуцæйы трагедион хъысмæт.		Ирон сылгоймаджы хъысмат			. 2
43	Мамсырыты Дæбе.	Мамсыраты Дæбейы сфæлдыстады характеристикæ. Радзырд «Аууон»-ы сæтирæ	4	Сурæт æмæ характер.	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз	Ахуырадон æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст аргъ кæныны Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ	2.
44.		Уацмыс «Фæсмон»-ы идейон мидис.		Уацмысы аивадон æууæлтæ.			2
45.	Разныхас.	Ирон литературæ Фыдыбæстæйы Стыр Хæсты азты.	2	Цыбыр конспект скæнын			2

46.	Кочысаты Мухарбег.	Кочысаты Мухарбеджы сфæлдыстадыл афæлгæст. Уарзондзинады мотивтæ «Сау цæстыты».	2	Мухарбеджы æмдзæвгæты поэтикон хицæн æууæлтæ Адæмон поэты фæлгонц æмдз. «Къоста Херсоны».	лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ, хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.	Хи хъуыдытæ сбæлвыд кæнынæн бæлвырд критеритæй пайда кæнын	2
	Хибарæй Куыст хæдзары	КочысатыМ. амдзавга ахуырканын	2				
47.	Калоты Хазби.	Калоты Хазбийы цыбыр цардыл афæлгæст. Лирикон геройы уæздан æнкъарæнтæ, йæ цардбæллон хъуыдытæ. («Фæстаг салам», «Хорзæй баззай, Ир», «Æз мæ цард…».)	2	Хазбийы поэтикæйы бынат йæ рæстæджы ирон литерæтурæйы.	хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.	Дзургæ ныхас æмбаргæ æмæ сæрибарæй аразын	2.
	Хибарæй Куыст хæдзары	Калоты Х.амдзавга ахуырканын	2				
48	Плиты	Плиты Грисы	6	Гришы	драмон	Ахуырадон	2.

	Грис. 6с	лирикæйы сæйраг фарстытæ. Хъайтарон национ удыхъæд авторы зондахаст æмæ хæсты философи æмдзæвгæ «Солдат»-ы.		поэзийыл афалгаст	уацмысæн анализ кæнын, уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæ, раст аргъ сын кæнын сæ бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн, адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	æрмæджы этикон нысаниуæгæн раст аргъ кæныны Анализ, синтез, Тексты æмбарынад, хъæугæ æрмæг сæ исын зонын Аххос æмæ фæстиуджытæ раиртасын Æмбæлгæ хуызы спайда кæнын дзургæ ныхасæй хъуыддæгтæ аразгæйæ	
49		Презентаци.Историон трагеди «Чермен». Йæ темæ æмæ композицион арæзт.		Трагедии. авторы ахастдзинад йæ геройmæ, сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ,			2
50		Чермен - адæмы бартыл тохгæнгæнæг. Æлдæртты къорд, сæ миддуне, сæ зондахаст Уацмысы арæзт, сюжет, композици.		Сюжеты бастдзинад фольклоримæ			. 2
51	Разныхас. Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм	Ирон лит-рæ 50-æм азты кæрон – 60-æм азты. Ирон культ. æмæ лит-йы рæзт ног æхсæнадон уавæры.	2				2

	азты						
52.	Гаглойты Федыр. (Гафез)	Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл афæлгæст.Роман «Уæ бонтæ хорз, адæм!»-ы мидис æмæ проблематикæ.	4	Эпикон – таурæгъон литературæйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæндæг.	-текст скъуыддзæгтыл (хицæн эпизодтыл) дих кæнын.; -тексты сæйраг хъуыды иртасын; -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын; -дыуиæ фæлгонцы кæрæдзийыл абарын, авторы ахастдзинад йæ геройmæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын	2
53		Æрыгон адæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ . Уацмысты фœлонцты системœ Гимн хъилхъæдурæн.»				æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад	2
54.	Дзугаты Георги.	Дзугаты Георгийы цард æмæ сфæлдыстад. Кадæг	2	Лиро –эпикон поэмæ.	лиро – эпикон уацмыс æвзарын,	æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ	2

		«Бындзыг»- лирикон ахаст Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы.			-уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.	адæмы царды, мадæлон æвзаджы аивдзинад , Фыдыбæстæм æмæ мадæлон æвзагмæ уарзондзинад гурын кæнын	
55.	Цæгæраты Максим.	Цæгæраты Максимы сфæлдыстадон сурæт. «Мады зарæг»-ы сюжет æмæ композици.	4	Сюжет, композици, сурæт-кæрæдзиимæ сæ бастдзинад	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат	Хи ныхас раст рацаразын зонын,проблема раст сбараг канын, хъауга информаци ссарын зонын .	2
56.		Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне. Хъайтары зæрдæйы				хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын, хи хъуыдытæ æргом	2

		тæлмæнтæ уацауы.			фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн .	кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	
57.	Цæрукъаты Алыксандр	Алыксандры поэзийы æууæлтæ, йæ традицитæ. «Ныхас авдæны сывæллонимæ». Фæлтæрты бастдзинæды темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы хсæн иудзинад.	2	Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы хсæн иудзинад	-бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн,	æнкъарын мадæлон æвзаджы аивдзинад ,	2
	Хибарай куыст хадзары	Алаксандры амдзавга сахуыр канын	2				

58.	Джусойты Нафи. 6с.	Джусойты Нафийы литературон æмæ зонадон куыст. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады	6	Историон роман	-бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, - аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, -бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн.	æнкъарын ирон æвзаджы ахадындзинад нæ адæмы царды,	2
59.		Роман «Фыдæлты туг Романы композицион нывæзт. Зарæджы фæлгонц романы. Ака æмæ Бекайы фæлгонцтæ		Романы мидис æмæ поблематикæ, йæ историон бындур		хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын,	2
60.		Уарзт æмæ хæст: лирикон æмæ эпикон райдайæнты æмиудзинад		Национ иудзинады темæ романы		хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
	Хибарай куыст хадзары	Зарæджы фæлгонц» «Иудзинады темæ романы». Изложени ныффыссын	4				
61.	Дзаболаты Хазби. 1с.	Хазбийы поэзийы сæйраг мотивтæ., «Амонд», «Æз хæхты райгуырдтæн», «Куы хæссай зæрдæйы æмбуар»-йы.	2	Строфа, ритм, рифмæ.	:лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ),	Хи ныхас раст рацаразын зонын,проблема раст сбараг канын, хъауга информаци ссарын зонын	2

	Хибарай куыст хадзары	Дзаболаты Х.амдзавга сахуыр канын	2				
62.	Гаглойты Владимир.	Гаглойты Владимиры сфæлдыстадон сурæт. Драмæ «Ныййарæджы кадæг»-ы композиции, йæ аивадон мадзæлттæ.	6	Драмæйы хуызтæ	драмон уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ геройmæ бæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын	хъауга информаци ссарын зонын	2
63.		Фыртты фæлгонцтæ. Мады монументалон фæлгонц драмæйы.				хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын,	2
64.		Уацмысы идейœ райхалыны фœрœзтœ.				хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
.	Хибарай куыст хадзары	Ныййарæджы хъысмат ирон литературайы	2				
65.	Ирон лит-	Литерæтурæйы	2				2

	рæ 70-æм æмæ 80-æм азты фыц цаг æмбисы.	сæрмагонд нысаниуæг социалон-политикон «мидцоппайы (заст-ой) заман.»Историон прозæйы рæзт 60-80-æм азты. Ирон драмæйы рæзт70-80-æм азты. Ирон поэзи 70-80-æмазты райдайæны.					
66.	Дзесты Куыдзæг	Дзесты Куыдзæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацауы фæткон-философон мидис. Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ	4	Уацау «Фæндагсар Уастырджи» -йы сюжет æмæ композици. . Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ	:бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2
67.		Адæймаджы уæвынады æнусон фарстатæ. Фœндаджы темœйы философон мидис.				хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2

					авторы бæрæггæнæн		
.	Хибарай куыст хадзары	«Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы». Хи хъуыдытæа ацы рæнхъыты фæдыл	2				
68.	Бестауты Гиуæрги.	Райгуырæн бæстæйы темæ Геуæргийы поэзийы.	2	Аллитераци. Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын, -проблемæ æмбарын арæхсын; гипотезæ рахицæн кæнын	лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ), фылдæр ныхмæвæрд æвæрдæй. -хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ.		2
	Хибарай куыст хадзары	Бестауты Гиуæргийы œмдзœвгœ ахуыр канын.	2				
69.	Æгъуызарты Æхсарбег.	Æгъуызаты Æхсарбеджы цардыл афæлгæст. «Куырды фырт»- темœ œмœ	4	Романы жанрон миниуджытœ œмœ стилы хицœндзинœдтœ	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2

		проблематикœ..		.	проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.		
70.		Мурат œмœ Бексолтаны фœлгонцтœ. Рœстœжы фœлгонц уацмысы		Бæрæг кæнын сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы,		хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
71.	Хостыхъо ты Зинæ.	Хостыхъоты Зинæйы лирикæйыл афæлгæст.	2	«Мæ зæрдæ» «Райгуырæн къуым – æппæтæй зынаргъдæр»	лирикон æмдзæвгæйы арын сæйраг фæлгонцтæ (предметтæ), фылдæр ныхмæвæрд	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2

	Хибарай куыст хадзары	Хостыхъоты Зинæйы хи æвзæрст æмдзæвгæ ахуыр кæнын.	2		æвæрдæй. -		
72.	Дзуццаты Хадзы-Мурат. .	Дзуццаты Хадзы-Мурат поэзийы сæйраг мотивтæ.	2	Аив каст.Дзуццаты Х.-М. сфæлдыстады интернационалон мотивтæ	адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн, бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2
73.	Булкъаты Михал.	Булкъаты Михалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Амонды проблемæ. Фæлтæрты бастдзинады темæ	4	Аивадон æрхъуыды æмæ историон æцæгдзинад.	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты	хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
74.		Булкъаты Михалы сфæлдыстад. Роман «Теркæй-Туркмæ» - йы конфликт æмæ ныхмæвæрд фæлгонцтæ.		Кард æмæ фæндыры традицион темæ æмæ йæ ног нысаниуæг	ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2

					хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр		
75.	Малиты Васо.	Малиты Васойы сфœлдыстадон фœндаг. Поэзийы «хуымгœнд» - фœллойгœнœг адœмы цард œмœ тырнœнтœ «Сахуыр мœ кœн, о хуымгœнœг...»- джы.	2	Васойы интимон лирикœйы романтикон ахорœнтœ œмœ поэтикон интонации	хицæн кæнын фæлгонцтимæ баст лексикон рæнхъытæ. -бæлвырд кæнын скъоладзауты ассоциацитæ сæйраг дзырдтæ æмæ лексикон рæнхъытæм гæсгæ. -арын авторы цæстæнгас, позици (йæ хъуыдытæ, æнкъарæнтæ, ассоциацитæ).	хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
	Хибарай куыст хадзары	Малиты В. æмдзæвгæ хи Æвзæрст ахуыр	2				

		кæнын					
76.	Бицъоты Грис.	Бицъоты Грисы сфæлдыстадыл афæлгæст. Роман «Арвы айдæн»-ы сюжет.	4	Романы тыххæй хъуыдытæ фæарфдæр кæнын	:бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	хъæугæ информациссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2
77.		Романы трагедион финал, йœ аивадон œууœлтœ. Хæст æмæ гадзрахаты темæ романы		Хицœн адœймœгты хъысмœттœ Æцœг уарзондзинад œмœ уœздандзинад		хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
.	Хибарай	«Сылгоймаджы	4		æмбаргæ æмæ		

	куыст хадзары	бынат царды».(изложени)			хибарæй аразын фысгæ ныхас рацыд æрмæгæй; Хи хъуыдытæ бæлвырд кæнынæн критеритæй пайда кæнын,		
78	Дзасохты Музафер.	Музаферы граждайнаг позиции.«Урсдоны былыл Бæрæгъуын» - ы темœ œмœ проблематикœ.	2	Ирон æгъдау æмæ фæтк-æрыгон хъайтарты хъомылгæнджытæ	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, сюжет æмæ композиции равдисынæн,	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2
	Хибарай куыст хадзары	Музаферы æмдзæвгæ Хи æвзæрст ахуыр кæнын	2				
79.	Разныхас. Ирон литературæ фæстаг азты.	«Рацарæзты» дуг æхсæнадон-политикон ситуаци. Национ фарстайы фыдуавæр.		Социалистон реализмы метод.			2
80.	Джыккайты Шамил. 4с.	Шамил – поэт, драматург. Йе' сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст.	4	Æмдзæвгæйæ фыст драмæ. Историон	драмон уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2

		Трагеди «Хъодыгонд зæд»- мидис æмæ архайды афон. Патриотизм æмæ национ иудзинады идейæтæ трагедийы.		трагеди Фæрнджын фидæны домæн--тых æмæ зонды цæдис. Борæханы идеалон фæлгонц	архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.		
	Хибарай куыст хадзары	Шамилы æмдзæвгæ Хи æвзæрст ахуыр кæнын	2				
81.		Джыккайты Шамилы æмæ йæ хъайтар Борæханы иудзинæдтæ сæ тох æмæ сæ царды.				хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
.	Хибарай куыст хадзары	«Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы» кæнæ «Борæханы фæлгонц»	4				
82.	Хаблиаты Сафар.	Хаблиаты С. сфœлдыстадыл афœлгœст	2	Фœсхœсты азты царды нывтœ «Фисыны хœдзар». Уацауы сюжет, йœ фœлгонцтœ.	бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции	хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2

83.	Хъодзаты Æхсар.	Æхсары поэзийы граждайнаг мотивтœ. Мадœлон œвзаджы ахадандзинад «Ирон дзырд»-ы.	2	Æхсары поэзийы граждайнаг мотивтœ. Мадœлон œвзаджы ахадандзинад «Ирон дзырд»-ы. Рифмæйы хуызтæ	равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2
	Хибарай куыст хадзары	Хъодзаты Æхсары . œмдзœвгœ сахуыркœнын	2				
84	Агъныты Гæстæн.	Агъныты Гæстæны уацау «Фæстаг бæх»ы этикон проблематикæ.	2	Авторы ныхас. Авторы позиции œвдисœны фœрœзтœ.		хъæугæ информаци ссарын зонын æмбаргæ куыст фæрстытæ æвæрын	2
85.	Хуыгаты Сергей. . Æлборты Хадзы	Радзырд «Сылгоймæгтæ»-йы мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ Æлборты Хадзы – Умар сфœлдыстады хигъœдон œуyœлтœ, жанрон œмœ стилы агурœнтœ. «Чъребайы œнкъард	2	Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг. Бæлладæйы жанры æмбарынад фæарфдæр кæнын. Традиции æмæ ногдзинад	бæлвырд кæнын	хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан аразын	2

		хœдзœрттœ» 20 œнусы кœрон тугкалœн хœстытœ – «тœригъœдты апофеоз».			уацмысы сæйраг проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, уацмысæн анализ кæнын, -уацмысы архайды цыд логикон æгъдауæй раст дзурын, авторы ахастдзинад йæ героймæ сбæрæг кæнын, хъайтары архайд æмæ миниуджытæн раст аргъ кæнын.		
86.	Гуыцмœзты Алеш. Ходы Камал	Фыссœджы сфœлдыстадон агурœнтæ. Хъœууон царды хœрзвœтк	2	Мидмонологон розæйы тыххæй цыбыр æмбарынад.	: бæлвырд кæнын уацмысы сæйраг	хи хъуыдытæ æргом кæнын, ахуырты æмгуыстады пълан	2

		œмœ œгъдауы равдыст «Урс фынты». Хœст œмœ сфœлдыстады ’хсœн œрдзон ныхмœлœуд «Пахуымпар» -ы. Ходы Камалы сфœлдыстадыл афœлгœст		Фыссæджы хигъæдон æрмдзæф (стиль) Фыдыбœстœйœн фыртœн бœззын, йœ цин œмœ хъыгтœй цœрын «Ирыстонмœ»-йы.	проблематикæ, аивадон мадзæлтты ахъаз сюжет æмæ композиции равдисынæн, Бæрæг кæны сæйраг архайæджы характерон хицæндзинæдтæ, бынат фæлгонцты системæйы, авторы бæрæггæнæн адæймаджы уавæр æмæ фæлгонцаразæн мадзæлттæ сбæрæг кæнынæн.	аразын	

Ахуырадон курсы мидис

№№	Сæргæндтæ	Сæхæттæ
1	Разныхас. Литературæйы историйы предмет.	2
2	Ирон адæмы цыбыр истори	2
3	Ирон рухстауджытæ:	
	æгъуызаты Иуанейы цард æ мæ сфалдыстад	4
	Колыты Аксойы цард æмæ сфæлдыстад	2
4	Мамсыраты Темырболат	4
5	Хъаныхъуаты Иналы цард æмæ сфæлдыстад	2
6	Хетæгкаты Къоста. Къостайы сфæлдыстад. Поэмæ "Фатимæ"	6
7	Къубалты А. цард æмæ сфæлдыстад " æфхæрдты Хасанаæ"	2
8	Гæдиаты Цомахъы биографи,йæ революцион куыст 1905-1907 азты. Трагеди "Ос-Бæгъатыр"-ы историон бындур. Адæм æмæ æлдæртты быцæу. Национ иудзинад æмæ сæрибары идейæтæ драмæйы . Фæтæджы хъысмæт , йæ сæфты фæндаг	4
9	Малита Геуæрги Поэмæ "Темур-Алсахъ". Уацмысы историон-фольклорон бындур; сæйраг хъайтары фæлгонц.	4
10	Коцойты æрсены цард æмæ æхсæнадон куыст Радзырд "Хæлæрттæ"-йы мидис æмæ конфликт. Уацмысы идейæ. Батырбеджы фæлгонц. Гыццыл адæймаджы хъысмæт "æнæном радзырд"-ы	6
11	Барахъты Гино Барахъты Гинойы цард æмæ æхсæнадон куыст. "Арæбиаты Гуыргъохъ " Дзыллæты сæрибарыл тох кадæджы.	6
	Патриотизмы темæ "Азджериты Куыцыкк "-ы . Бæстырæсухъды фæлгонц. Поэмæйы романтикон стилы æууæлтæ. æгъдау æмæ лæгдзинады уæлахиз радзырд "Цæр"-ы. Фысгæ куыст "Фыдгæнджытæ сæ къахы бын нæ адæмы кæй ныккодтой, нæ хæссын æз мæ сæрмæ, уый"	
12	Беджызаты Чермен. Йæ цард æмæ сфæлдыстад.	4

	Новеллаты цикл "Мæсгуытæ дзурынц" Таурæгъ "Кодзыртæ"- йы ирон сылгоймаджы фæлгонц. "Уанелы Тутыр"-ы мидис. Колыты Бецийы мастисæн. Новеллæты бынат æмæ ахадындзинад ирон литературæйы.	
13	Тыбылты Алыксандыры литературон-критикон бынтæ	2
14	Хъулаты Созырыхъойы цард æмæ сфæлдыстад. "Иудзонгон" . Къласон тохы цаутæ мидхæсты рæстæджы. Социалон быцæутæ радзырд "Номылус"-йы. Сылгоймаджы уавæр æмæ трагикон хъысмæт. Адæмы уавæр уацмысы. Радзырд "Дыууæ къæрныхы мидис.	6
15	Къоста Фæрнионы цард æмæ сфæлдыстад. "Уады уынæр " Хохæгты тох хæдхæцæг паддзахы ныхмæ Мисурæты трагедион уавæр. Цæрайы фæлгонц. Социалон æмæ этикон проблемæ .	6
16	Нигер (Дзанайты Иван). Нигеры бынат ирон литературæйы æмæ культурæйы. Авторы позици æмдзæвæ г"Фæстаг хъæбыс"-ы. æмдзæвгæ "Хидыл"-ы философон мидим. Фадат æмæ адæймаджы хъысмæт "Нæ тæрсын æз"-ыц. Сагъæс царды нысаныл "Бонтæ бонты фæдыл уайынц"-ы Сæрибары проблема æмдзæвгæ "æз нæ хастон къæлæт". Нигеры сфæлдыстады ахадындзинад ирон литературæйы.	4
17	Боциты Бароны цард æмæ сфæлдыстад. Роман " Саст рæхыс"-ы темæ æмæ идейæ. Хъайтары сурæт - характер равдисыны мадзал. Цæлыччы фæлгонц.	4
18	Туаты Дауыты царды хабæрттæ. Драмæ "Сидзæргæс"-ы сюжет. Драмæйы композиции æмæ фæлгонцты дих. Нуцæйы трагедион хъысмæт.	4
19	Мамсыраты Дæбейы цард æмæ сфæлдыстады характеристикæ Радзырд "Ауuон"-ы сатирæ Уацмыс "Фæсмон"-ы идейон мидис.	4
20	Ирон литературæ Фыдыбæстæйы Стыр Хæсты.	2
22	Кочысаты Мухарбеджы сфæлдыстадыл афæлгæст.	2

	Уарзондзинады мотивтæ æмдзæвгæ " Сау цæстыты" Мухарбеджы æмдзæвгæты поэтикон хицæн æууæлтæ.	
23	Калоты Хазбййы цыбыр цардыл афæлгæст. Лироикон геройы уæздан æнкъкарæнтæ , йæ цардбæллон хъуыдытæ. ("Фæстаг салам", " Хорзæй баззай, Ир", "æз мæ цард")	2
24	Плиты Гришы цард æмæ сфæлдыстад. Гришы лирикæййы сæйраг фарстытæ. Хъайтарон национ удыхъæд авторы зондахаст æмæ хæсты философи æмдæвгæ "Солдат"-ы. Историон трагедии "Чермен". Йæ темæ æмæ композицион арæзт, сюжет, композици. Чермен-- адæмы бартыл тохгæнæг. æлдæртты къорд , сæ миддуне , сæ зондахаст.	6
25	Разныхас. Ирон литературæ 50-æм азты кæрон--60-æм азты. Ирон культурæйы æмæ литературæйы рæзт ног æхсæнадон уавæры.	2

26	Гаглойты Федыр (Гафез) Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл афæлгæст. Роман "Уæ бонтæ хорз, адæм!"-ы мидис æмæ проблематикæ. æрыгон адæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ æмæ тырнæнтæ. Уацмысы фæлгонцты системæ.	4
27	Дзугаты Георгийы цард æмæ сфæлдыстад. Кадæг "Бындзыг"--ы лирикон ахаст. Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы.	2
28	Цæгæраты Максимы сфæлдыстадон сурæт. "Мады зарæг"-ы сюжет æмæ композици. Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне. Хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ уацауы	4
29	Цæрукъатты Алыксандыры поэзийы æууæлтæ, йæ традицитæ. "Ныхас авдæны сывæллонимæ". Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы хсæн иудзинад.	2
30	Джусойты Нафийы цард, йæ литературон æмæ зонадон куыст. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады.	6

	Роман "Фыдæлты туг"-ы мидис æмæ проблематикæ, йæ историон бындур. Романы композицион нывæзт. Зарæджы фæлгонц романы. Ака æмæ Бекайы фæлгонц. Уарзт æмæ хæст : лирикон æмæ эпикон райдайæнты æмиудзинад. Национ иудзинады темæ романы.	
31	Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн "Зарæджы фæлгонц" "Иудзинады темæ романы"	2
32	Нывæцæн ныфыссын	2

33	Дзаболаты Хазбийы поэзийы сæйраг мотивтæ æмдзæвгæты "Амонд", "æз хæхты райгуырдтæн", "Куы хæссай зæрдæйы æмбуар".	2
34	Гаглойты Владимиры сфæлдыстадон сурæт. Драмæ "Ныййарæджы кадæг "- ы композици, йæ аивадон мадзæлттæ. Фыртты фæлгонцтæ. Мады монументалон фæлгонц драмæйы. Уацмысы идейæ райхалыны фæрæзтæ	6
35	Ирон литературæ 70-йæм æмæ 80-йæм азты фыццаг æмбисы. Литературæйы сæрмагонд нысаниуæг социалон-политикон "мидцоппайы (застой) заман". Историон прозæйы рæзт 60-80-йæм азты. Ирон поэзи 70-80-йам азты райдайæны.	2
36	Дзесты Куыдзæджы курдиаты сæрмагонд æууæлтæ. Уацау "Фæндагсар Уастырджи"-йы сюжет æмæ композици. Уацауы фæткон - философон мидис. Сæйраг архайджыты фæлгонцтæ. Адæймаджы уæвынады æнусон фарстатæ. Фæндаджы темæйы философон мидис	4
37	Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн "Фæрнджын адæймаг амондджын вæййы"	2
38	Райгуырæн бæстæйы темæ Бестауты Геуæргийы поэзийы.	2
39	æгъуызаты æхсарбеджы цардыл афæлгæст. "Куырды фырт"-ы темæ проблематикæ.	4

	Романы жанрон миниуджытæ æмæ стилы хицæндзинæдтæ . Мурат æмæ Бексолтаны фæлгонцтæ. Рæстæджы фæлгонц уацмысы.	
40	Хостыхъоты Зинæйы лирикæйыл афæлгæст.	2

41	Дзуццаты Хадзы-Мураты поэзийы сæйраг мотивтæ.	2
42	Булкъаты Михаилы сфæлдыстадыл афæлгæст. Амонды проблемæ. Фæлтæрты бастдзинады темæ. Роман "Теркæй - Туркмæ "-йы конфликт æмæ ныхмæвæрд фæлгонцтæ. Кард æмæ фæндыры традицион темæ æмæ йæ ног нысаниуæг.	2
43	Малиты Васойы сфæлдыстадон фæндаг. Поэзийы "хуымгæнд"-фæллойгæнæг цард æмæ тырнæнтæ "Сахуыр мæ кæн, о хуымгæнæг"-джы.	2
44	Бицъойты Гришы сфæлдыстадыл афæлгæст. Роман "Арвы айдæн"-ы сюжет. Хæст æмæ гадзрахаты темæ романы. Романы трагедион финал, йæ аивадон æуу æлтæ	4
45	Нывæцæн ныфыссынмæ цæттæгæнæн "Сылгоймаджы бынат царды".	2
46	Дзасохты Музаферы граждайнаг позици . "Урсдоны былыл Бæрæгъуын"-ы темæ æмæ проблематикæ. Ирон æгъдау æмæ фæтк - æрыгон хъайтарты хъмылгæнджытæ.	2
47	Ирон литературæ фæстаг азты. "Рацарæзты" дуг æхсæнадон - политикон ситуаци. Национ фарстайы фыдуавæр.	2
48	Джыккайты Шамил---поэт, драматург. Йе сфæлдыстадыл афæлгæст. Трагеди "Хъодыгонд зæд"--мидис æмæ архайды афон. Патриотизм æмæ национ иудзинады идейæтæ трагедийы. Фæнджын фидæны домæн --- тых æмæ зонды цæдис	4

	Борæханы идеалон фæлгонц Джыккайты Шамилы æмæ йæ хъайтар Борæханы иудзинæдтæ сæ тох æмæ сæ царды.	
49	Нывæцæн ныфыссынымæ цæттæгæнæн "Уацмысы актуалондзинад ныры дуджы" кæнæ "Борæханы фæлгонц"	2
50	Хаблиаты Сафар. Фæсхæсты азты царды нывтæ "Фисыны хæдзар"-ы. Уацауы сюжет, йæ фæлгонцтæ.	2
51	Хъодзаты æхсары поэзийы граждайнаг мотивтæ. Мадæлон æвзаджы ахадындзинад "Ирон дзарыд"-ы.	2
52	Агънаты Гæстæны уацау "Фæстаг бæх"-ы этикон проблематикæ. æрдз æмæ адæймаджы хсæн удхæстæгдзинады хъуыды.	2
53	Хуыгаты Сергей. Радзырд "Сылгоймæгтæ"-йы мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ.	2
54	æлборты Хадзы - Умары сфæлдыстады æууæлтæ, жанрон æмæ стилы агурæнтæ. "Чъребайы æнкъард х æдзæрттæ"-- 20-æм æнусы кæрон тугкалон хæстытæ --"тæригъæдты апофеоз".	2
55	Гуыцмæзты Алеш. Фыссæджы сфæлдыстадон агурæнтæ. Хъæууон царды хæзвæтк æмæ æгъдауы равдыст "Урс фынты" Хæст æмæ сфæлдыстады хсæн æрдзон ныхмæлæуд "Пахуымпар"-ы.	2
54	Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын "Ирыстонмæ"-йы.	2
56	Ирон литературæйы рæзты фæндаг. Историон цаутæ ирон фысджытæм. Райгуырæн бæстæмæ уарзондзинады æнкъарæнтæ ирон литературон уацмысты. Хистæры фарн ирон литературæйы. Мады фæлгонц ирон поэзийы æмæ прозæйы.	2

Ӕмбарынгӕнӕн ныстуан ирон литературӕйы программӕмӕ

Адӕмы монон царды кӕддӕриддӕр стыр ахадындзинад уыдис фольклор ӕмӕ аив литературӕйӕн. Уыдоны нывфтыд ӕрцыд сӕ цард, сӕ историйы ахсджиагдӕр цаутӕ, сӕ зонадон фӕлтӕрддзинад. Уыдоны ис зонды суадон, ныхасы фидауц ӕмӕ бӕрзонд идейӕтӕ. Дзырдаивадӕн йӕ нысаниуӕг фӕуӕлдӕр ис нӕ рӕстӕджы. Уый рӕзгӕ фӕлтӕры хъомыл кӕны гуманизм ӕмӕ граждайнаг идеалтыл, фидар кӕны адӕмы удварн, уымӕй рӕзынц монон ӕмӕ культурон традицитӕ. Уымӕ гӕсгӕ скъолайы куысты ахъаззагдӕр у литературӕ ахуыр кӕнын.

Сусӕггаг нӕу, абоны ахуырдзаутӕ арӕх нал кӕсынц литературон уацмыстӕ, зынтӕй ӕмбарынц тексты анализ, сӕ логикон хъуыдыкӕнынад фӕлӕмӕгъдӕр, удварны хъомыладмӕ нал ис фаг цӕстӕнгас.

Мадӕлон литературӕ нымад у федералон, ӕнӕмӕнгхъӕугӕ предметыл, ног ахуырадон стандартты йын ис сӕрмагонд бынат.

Предметӕй хӕрзхъӕд ахуыр райсыны мидис, принциптӕ, бацӕуӕнтӕм алывӕрсыгӕй каст цӕуы ӕмӕ программӕ арӕзт у ахӕм нормативон документты:

- Уӕрӕсейы Федерацийы закъон «Ахуырады тыххӕй»-йы;
- Ног ахуырадон стандартты;
- Цӕгат Ирыстон-Аланийы модернизацийы комплексон проекты;
- Ирон национ ахуырады концепцийы ;
- Приоритетон национ проект «Нӕ ног скъола»-йы;
- Республикон программӕ «Ирон ӕвзаджы ӕмӕ литературӕйы программӕ 1-11 кълӕстӕн»; Программӕйы автортӕ : Джыккайты Щамиль, Хъантемыраты Римӕ, Мамиаты Изетӕ, Гуӕздӕрты Азӕ. Программӕ сфидар кодта Республикӕ Цӕгат Ирыстоны – Аланийы Иумӕйаг ӕмӕ профессионалон ахуырады министрад.

-2012-2013 ахуыры азы ахуыргӕнӕн чингуытӕ, ахуырадон-методикон ӕрмӕджы номхыгъды.

Ирон литературӕ ахуыр кӕныны нысантӕ:

-литературӕйы фӕрцы скъоладзауты иумӕйаг культурӕ рӕзын кӕнын;

- литературӕйы ӕмбарынад бацамонын;

- литературон уацмысыл ӕнцой кӕнгӕйӕ, цардӕн аргъ кӕнын, цард ӕнкъарын;

-ахуырдзаутӕм рӕзын кӕнын чиныгкӕсӕджы культурӕ;

-ныхасы арӕхстдзинӕдтӕ райрӕзын кӕнын ӕмӕ а.д.

Стандартты домӕнтӕм гӕсгӕ арӕзт программӕтӕ ӕмӕ ахуыртӕ «филологи»-йӕ хъуамӕ арӕзт уой ахӕм уагыл.

Мадӕлон литературӕ:

1) чингуытæ кæсын æмæ литературæ ахуыр кæныны ахадындзинад адæймаджы миддунейы рæзтæн цы пайда сты, уый бамбарын; чингуытæ кæсынил фæцалх кæнын,

2) литературæ адæмы национ-культурон хæзна кæй у, адæмы цард хуыздæр бамбарыны фæрæз кæй у, уый æнкъарын;

3) мадæлон æвзагыл фыст хуыздæр уацмыстæ ахуыр кæныны фæрцы банкъарын кæнын мадæлон æвзаджы коммуникативон-эстетикон гæнæнтæ, мадæлон æвзаг адæмæн сæ химбарынады фæрæз кæй у, уый;

4) хъомыл кæнын:

а) хорз эстетикон æнкъарæнтæ кæмæ ис,

æ) фысгæ æмæ дзургæ ныхасы алыхуызон жанртæй пайда кæнгæйæ, хи хъуыдытæ раст æргом кæнынмæ чи арæхсы,

б) бакаст уацмыс равзарынмæ, уый фæдыл хи хъуыдытæ раргом кæнын чи зоны;

в) уæгъд рæстæг чингуытæ кæсынмæ чи тырны, ахæм чиныгкæсæджы;

5) алыхуызон этнокультурон традицитæ цы аивадон уацмысы æвдыст цæуынц, уый раст æмбарынил фæцалх кæнын;

6) амонын аивадон уацмысы структурон æмæ эстетикон æвзæрст.

Ирон литературæ ахуыр кæныны предметон фæстиуджытæ

Стандарттæм гæсгæ скъоладзаутæ литературæйæ райсдзысты ахæм зонындзинæдтæ æмæ арæхстдзинæдтæ:

-иумæйаг культурон-литературон арæхстдзинæдтæ: литературон уацмыс арф æнкъарын; ирон литературæйы бастдзинад æппæтдунеон литературæтимæ æмбарын; кæсыны культурæ бæрзонд кæнын; библиотекæйы, интернеты иформаци агурын зонын;

-царды зынаргъдæр цы хæзнатæ сты, уыдон иртасынмæ арæхсын: алыварсы дунемæ уарзон цæстæй кæсын; царды алы фæзындмæ хи цæстæнгас дарын; æмбарын литературæйы нысаниуæг адæймаджы удварны хъомылады; адæймаджы фауинаг миниуджытæм критикон цæстæнгасæй кæсын; литературон уацмысы агурын дзуæппытæ зæрдæагайæг фæрстытæн;

-кæсыны культурæ бæрзонддæр кæнынмæ арæхстдзинад: литературон уацмысмæ сфæлдыстадон цæстæнгасæй кæсын; зæрдæмæ хæстæг темæтыл уацмыстæ æвзарын æмæ сæ кæсын; литературон уацмысы цы дуг æмæ культурæйы кой цæуы, уыдоны æдыл арæзт диалогон ныхасы архайын; уацмысы сæйраг персонажты миддунейæн æмæ архæйдтытæн аргъ кæнын зонын;

-ныхас кæнын; ныхасы стильтæй раст пайда кæнын зонын.

ахуыр кœнынц литературœйы истории. Ам œрмœг лœвœрд цœуы хронологион уагыл. Программœмœ хаст œрцыдысты ирон литературœйы

ахъаззагдœр фœзындтœ œмœ зынгœ фысджыты уацмыстœ. Æвзœрст цœуынц, зонынадœн, идейон œмœ эстетикон хъомыладон цас ахъаз сты, уыцы принципмœ гœсгœ.

литературœ лœвœрд цœуы историон принциптœм гœсгœ. Уым зыны литературон процесс, йœ рœзты историон, œхсœнадон œмœ культурон уавœртœ. Прораммœйы лœвœрд цœуы литературон рœзты периоды иумœйаг характеристикœ, стœй, уыцы периоды зынгœдœр цы фысджытœ уыд, уыдоны сфœлдыстадœй сœйрагдœр уацмыстœ. Классиктœй уœлдай программœйы цы фысджытœ ис, уыдоны сфœлдыстад бœлвырдœй œндœфта литературон рœзтыл œмœ йын ис историон – культурон ахадындзинад. Уыимœ хыгъд цœуынц литературон здœхтыты хуызтœ (романтизм, символизм, реализм) œмœ сœ зынгœдœр минœвœртты аивадон œнтыстытœ.

Программæйы мидис

Ирон советон лит-рæ 1917-1929 азты. Ирыстоны æхсæнадон – политикон уавæр 1917-1930 азты, экономикæ æмæ культурæ. Мыхуыры уавæр. Ирон фысджытæ æмæ революции. Се ’хсæнадон ахайд мидхæсты азты. Фыццаг литературон къордтæ.чингуытæ æмæ альмонахтæ.

Коцойты Арсен. Коцойты Арсены цард æмæ æхсæнадон куыст. Радзырды «Æмбæлттæ»-йы композицион арæзт. «Æнхъæл нæ уыдысты»- йы темæ, идейæ. Гыццыл адæймаджы хъысмæт «Æнæном радзырд»-ы Арсены ахадындзинад ирон литерæтурæйы.

Гæдиаты Цомахъ. Цомахъы биографи, йæ революцион куыст 1905-1907 азты. «Ос-Бæгъатыр». Трагедийы историон бындур. Национ иудзинад æмæ сæрибары идейæтæ. драмæйы. Адæмы патриотизм. Гæбайы фæлгонц, йæ сæфты фæндаг. Уацмысы æвзаджы æуууæлтæ. Йæ акуалондзинад нæ царды.

Малиты Георги Георгийы царды хабæрттæ. Поэмæ «Темур- Алсахъ». Сæйраг хъайтары фæлгонц. «Дзандзирахъ»-ы сюжет, конфликт, идейæ. Багъæраты Созыры цардвæндаг æмæ сфæлдыстадыл афæлгæст.

Барахъты Гино. Барахъты Гинойы цард æмæ æхсæнадон куыст. «Арæбиаты Гуыргъохъ». Дзыллæты сæрибарыл тох кадæджы. «Азджериты Куыцыкк.» Поэмæйы романтикон стилы æуууæлтæ. Бæстырæсугъды патриотон æнкъарæнтæ. Куыцыкк æмæ Бæстырæсугъды трагикон хъысмæт. Аивады темæ кадæджы.

Хъамбердиаты Мысосты царды хабæрттæ. Йе сфæлдыстадыл афæлгæст.

Беджызаты Чермен. Беджызаты Чермены цард æмæ сфæлдыстад. Новеллæты цикл «Мæсгуытæ дзурынц». Таурæгъ «Кодзыртæ»-йы ирон сылгоймаджы фæлгонц« Уанелы Колыты Бецийы мастисæн.Тутыр» - ы мидис. Новеллæты бынат æмæ ахадындзинад ирон литерæтурæйы.

Тыбылты Алыксандры литературон – критикон бынтæ.

Хъуылаты Созырыхъо. Хъуылаты Созырыхъойы цард æмæ сфæлдыстад. «Иудзонгон». Къласы тохы цаутæ мидхæсты рæстæджы Социалон быцæутæ радзырд «Номылус»-йы. Сылгоймаджы уавæр æмæ трагикон хъысмæт. Адæмы уавæр уацмысы. Радзырд «Дыууæ къæрныхы» мидис.

Фæрниаты Къоста. Фæрнионы цард æмæ сфæлдыстад. «Уады уынæр». Хохæгты тох хæдхæцæг паддзахы ныхмæ. Социалон æмæ этикон проблемæ. Мисурæты трагедион уавæр. Цæрайы фæлгонц. Пейзаж æмæ романы поэтикæйы

Нигеры бынат ирон литерæтурæйы æмæ культурæйы. Авторы позиции «Фæстаг хъæбысы» Æмдзæвгæ «Хидыл»-ы философон мидис. Фадат æмæ адæймаджы хъысмæт «Нæ тæрсын æз»-ы. Сагъæс царды нысаныл «Бонтæ бонты фæдыл уайынц» Нигеры сфæлдыстады ахадындзинад ирон литерæтурæйы.

Боциты Барон. Роман «Саст рæхысы» темæ æмæ идейæ. Хъайтары сурæт-характер равдисыны мадзал.

Туаты Дауыт. Туаты Дауыты царды хабæрттæ. Драмæ «Сидзæргæс»-ы сюжет. Драмæйы композиции æмæ фæлгонцты дих. Нуцæйы трагедион хъысмæт.

Мамсыраты Дæбейы сфæлдыстады характеристикæ. Радзырд «Ауон»-ы сæтирæ. Уацмыс «Фæсмон»-ы идейон мидис.

Ирон литературæ Фыдыбæстæйы Стыр Хæсты азты.

Кочысаты Мухарбег. Кочысаты Мухарбеджы сфæлдыстадыл афæлгæст. Уарзондзинады мотивтæ «Сау цæстыты».Мухарбеджы æмдзæвгæты поэтикон хицæн æууæлтæ.

Калоты Хазби. Калоты Хазбийы цыбыр цардыл афæлгæст. Лирикон геройы уæздан æнкъарæнтæ, йæ цардбæллон хъуыдытæ. («Фæстаг салам», «Хорзæй баззай, Ир», «Æз мæ цард…».) Хазбийы поэтикæйы бынат йæ рæстæджы ирон литерæтурæйы.

Плиты Грис. Плиты Грисы лирикæйы сæйраг фарстытæ. Хъайтарон национ удыхъæд авторы зондахаст æмæ хæсты философи æмдзæвгæ «Солдат»-ы. Историон трагеди «Чермен». Йæ темæ æмæ композицион арæзт. Чермен - адæмы бартыл тохгæнгæнæг. Æлдæртты къорд, сæ миддуне, сæ зондахаст. Уацмысы арæзт, сюжет, композици.

Разныхас Ирон литература 50-œм азты кœрон – 60-œм азты. Ирон культурœ œмœ литературœйы рœзт ног œхсœнадон уавœрты.Поэзийы рœзт 60-œм азты.Æрыгон фысджыты œрбацыд литературœмœ. Сœ фыццаг поэтикон œмбырдгœндтœ. Ирон романы рœзт, нырыккон темœтœм œргомздœхт.

Драмон жанрты фæстæзад бынат. Комедийы рæзты фæндæгтæ, йæ æнтыстытæ æмæ аиппытæ.
Гафез (Гаглойты Федыр). Роман « Уæ бонтæ хорз, адæм!») Гафезы цард æмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. Романы мидис æмæ проблемæтæ. Ӕрыгон адæймаджы фæлгонц, йæ хъуыдытæ æмæ тырнæнтæ. Романы æвзаг æмæ сюжетон композицион арæзт. Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и. Эпикон – таурæгъон литерæтурæйы хуызтæ. Хъайтар – дзырднывæндæг.
Дзугаты Георги. Поэмæ «Бындзыг»..)Дзугаты Георгийы цард æмæ сфæлдыстадыл цыбыр афæлгæст. «Бындзыг». Сабырдзинады сæрыл дунеон тохы идейæтæ уацмысы. Хæсты трагеди. Поэмæйы лирикон ахаст. Лирикон монолог – йæ композицион нывæсты бындур. Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и и Лиро –эпикон поэмæ.
Цæгæраты Максим. «Мады зарæг»..)Радзырды сюжет æмæ композиции. Аивады хъомыс, музыкæйæ райгуыргæ ассоциативон дуне, хъайтары зæрдæйы тæлмæнтæ.
Цъæрукъаты АлыксандрЦъæрукъаты Алыксандры цардвæндаг. «Ныхас авдæны сывæллонимæ» (скъуыддзаг). (1-4, 8, 14, 17, 20, 24, 26, 31, 33) Фæлтæрты бастдзинады темæ. Поэты сагъæстæ адæймаджы царды нысан æмæ фидæныл. Саби æмæ æрдзы 'хсæн гармонион иудзинад. Фыды фæдзæхстытæ фыртæн.«Шекпирæн» (скъуыддзаг). (1, 2, 4, 6, 7, 8) Аивады темæ поэты сфæлдыстады. Сонеттты сæйраг хъуыды – гуманизм, генион æрмдзæфы æнусон ахадындзинад. Уацмысы аивадон фæрæзтæ. «Мæ кувæндоны къæсæрыл» Поэты арф æмæ вазыгджын удысконды, йæ этикон идеалтæ. «Рох симфрони» Уарзты тых – сфæлдыстадон уалмонцы гуырæн. Лирикон хъайтары уæздан æмæ арф æнкъарæнтæ, хъæздыг поэтикон уырнынад. «Гимн хъилхъæдурæн» Ӕрдзы удæгас ныв - фæлгонц, зын рæстæджы адæймагыл йæ хæрзаудæн. Ӕмдзæвгæйы рифмæ æмæ ритм, поэтикон мадзæлттæ (сидæнтæ, ассонанс æмæ æнд.)
Джусойты Нафи. Роман «Фыдæлты туг». Нафийы литературон æмæ зонадон куыст. Национ колорит ирон поэзийы. Историон темæ Нафийы сфæлдыстады. Романы мидис æмæ проблематикæ, йæ историон бындур. Национ иудзинады темæ. Адæм – романы сæйраг хъайтар. Ака æмæ Бегайы фæлгонцтæ. Уарзт æмæ хæст: лирикон æмæ эпикон райдайæнты æмиудзинад. Романы композицион нывæст. Л и т е р а т у р æ й ы т е о р . Историон роман.
Дзаболаты Хазби. Поэты æгъуыстаг хъысмæт. Йæ лирикæйы сæйраг мотивтæ.Адæймаг æмæ æрдзы мидбастдзинад æмдзæвгæ «Ӕз хæхты райгуырдтæн»-ы.хуымæтæг куысты бæрзонд поэзи æмдзæвгæ «Амонд», «Цыхтахсæг»-ы. патриотизм æмæ кады мæлæты темæ «Куы хæссай

зœрдœйы œмбуар..» Сœрибар цард œмœ намысы сыгъдœгдзинады идейœтœ «Хœххон кœсаг»-джы. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и Риторикон период.
Гаглойты Владимир. «Ныййарœджы кадœг». Гаглойты Владимиры сфœлдыстадыл цыбыр афœлгœст. Мады монументалон фœлгонц драмœйы. Фыртты фœлгонцтœ. Уацмысы копозици, йœ аивадон œууœлтœ. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Драмœйы хуызтœ.
Разныхас.Ирон литературœ 70-80 -œм азты. Литературœйы сœрмагонд нысаниуœг социалон – политикон «мидцоппайы» заман. Историон прозœйы рœзт 60-80 азты. Ирон поэзи 70-80 азты райдайœны. Ирон драмœйы разт 70-80 –œм азты.
Дзесты Куыдзœг. «Фœндагсар Уастырджи» Фыссœджы курдиаты сœрмагонд œууœлтœ. Уацауы сюжет œмœ композици. Йœ сœйраг фœлгонцтœ. Адœймаджы уœвынады œнусон фарстатœ. «Фœндаджы» темœ уацауы.
Бестауты Гиуæрги. Гиуæргийы поэзийы сœйраг мотивтœ. Райгуырœн бœстœйы темœ. Фœсивœдœн нœртон фœдзœхстытœ « Ныстуан мœ фœдонмœтимœ». Поэты œнœнцой зœрдœ « Фœндœгтœ» -йы. Ӕрдзы рœсугъддзинад – сфœлдыстадон уœлтœмœнады œмœ цины суадон «Изœр Дзаугомы» - йы. Уарзон адœймаджы зœдœнгас рухс сурœт «Ӕз дыуузœ цœсты зонын зœххыл..»-ы.
Ӕгъуызарты Ӕхсарбег. «Куырды фырт» Фыссœджы сфœлдыстадыл цыбыр афœлгœст. Роман – дилогийы актуалондзинад. Дуджы œууœлтœ адœмы царды уаг œмœ œгъдœутты: œхсœнады уавœр хœсты рœстœджы, хœсты агъоммœ œмœ йœ фœстœ азты. Амонды проблемœ. Фœллойгœнœг адœм – цард œмœ рœстœджы фарн хœссœг. Фœлтœрты бастдзинады темœ. Ныхмœвœрд фœлгонцтœ (Бексолтан – Мурат) . Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Романы тыххœй œмбарынад фœарфдœр кœнын
Хостыхъоты Зинœ.). Хостыхъоты Зинœйы сфœлдыстадыл афœлгœст. Поэты тох рœстдзинад œмœ намысыл, йœ гуманизм « Мœ зœрдœ» -йы. Хъœууон царды нывтœ «Мœ мысинаг» - джы. Райгуырœн къуым – дзœнœтон хœзнатœй зынаргъдœр « Мœ кœстœрмœ»-йы. Ӕрдзон бынысœфтœй адœмы фœдзœхсын, хœлардзинадмœ сидт «Зœххы катай» -йы.
Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. поэтикон ныхасы фœрœзтœ :сидœн, литературон реминисценци.
Булкъаты Михал. «Теркœ Туркмœ») Булкъаты Михалы сфœлдыстадыл афœлгœст. Романы конфликт œмœ ныхмœвœрд фœлгонцтœ (Куындыхаты Муссœ – Мамсыраты Темырболат) Кард œмœ фœндыры традицион темœ œмœ йœ ног нысаниуœг. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Аивадон œрхъуыды œмœ историон œцœгдзинад.

Малиты Васо Малиты Васойы сфœлдыстадон фœндаг. Поэзийы «хуымгœнд» - фœллойгœнœг адœмы цард œмœ тырнœнтœ «Сахуыр мœ кœн, о хуымгœнœг...»- джы. Адœймаг œмœ Райгуырœн бœстœйы иудзинад «Мœ Ирыстоны!» -ы. Ирыстоны историон хъысмœт, адœмы тох сœрибар œмœ Фыдызœххы сœраппонд «Нœ фыдœлты кадœг»-джы Ӕрдзон курдиаты бœрзонд нысан œмœ бœрн «Фœстаг œмдзœвгœйы»

Бицъоты Грис. Роман «Арвы айдœн». Хœст œмœ бœрндзинады œууœнк œмœ гадзрахаты темœ романы. Хицœн адœймœгты хъысмœттœ. Фœлгонцты психологизм, сœ ныхмœлœуд ахаст: хœлар зœрдœйы хорзœх. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Романы хуызтœ.

Дзасохты Музафе. «Урс доны былыл Бœрœгъуын...» Уацауы темœ œмœ проблематикœ. Ирон œгъдау œмœ фœтк – œрыгон хъайтарты «хъомылгœнджытœ» Хъœубœсты фарн. Мады фœлгонц.

Ирон литературœ фœстаг азты. «Рацарœзты» дуг œмœ œхсœнвадон – политикон ситуации. Национ фарстайы фыдуавœр. Национ уидœгтœм œмœ культурœйы гуырœнтœм бœстрон хъусдард. Фыдœлты фарн œмœ œгъдœу бахъахъхъœныны, дуне сœфты фœндагœй раздахыны мотивтœ. Ирон адœмы историон хъысмœтыл сагъœс.

Дзуццаты Хадзы – Мурат. Мадœлон œвзаг œмœ йœ ахадындзинад, йœ историон хъысмœт « Ме взаг! –ы. Дзырды уœз –хъомыс œмœ œфсарм, йœ нысаниуœг адœймаджы царды. «Дзырдтœ»-йы. Символон мидис «Ӕз ацы нуазœн...»-ы. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Инвективœ.

Хаблиаты Сафар. «Фисыны хœдзар» Фœсхœсты азты царды нывтœ. Уацауы сюжет, йœ фœлгонцтœ. Хъысмœтаразœг цау уацмысы ранывœзты.

Хъодзаты Ӕхсар Œхсары поэзийы граждайнаг мотивтœ. Мадœлон œвзаджы ахадандзинад « Ирон дзырд»-ы. Поэты философон ахаст царды рœзщтмœ «Гимн Галœгонœн»-ы. Цард œмœ тохы нысан – рухс тауын, адœмœн лœггад кœнын « Цъайкъахœг» -ы. аивады алœмœттаг хъомыс, адœймаджы зœрдœйы уагимœ гармонион иудзинад « Кафаг чызг» -ы.

Джыккайты Шамил. Трагедии «Хъодыгонд зœд» Шамилы сфœлдыстадыл цыбыр афœлгœст. Трагедийы мидис œмœ архайды афон. Патриотизм œмœ национ иудзинады идейœтœ. Фœрнджын фидœны домœн – тых œмœ зонды цœдис. Уацмысы проблематикœ. Социалон конраст уацмысы. Трагедийы œвзаг. Борœханы идеалон фœлгонц. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Ӕмдзœвгœйœ фыст драмœ. Историон трагеди.

Агънаты Гœстœн. «Фœстаг бœх» Уацауы этикон проблематика. Ӕрдз œмœ адœймаджы ’хсœн удхœстœгдзинады хъуыды. Ныхмœвœрд фœлгонцтœ. Персонажты удыхъœд œмœ психологон мидуавр. Л и т е р а т у р œ й ы т е о р и. Авторы ныхас. Авторы позиции œвдисœны фœрœзтœ.

Хуыгаты Сергей. «Сылгоймæгтæ» Радзырды мидис æмæ проблематикæ, йæ фæлгонцтæ. Хионыл ауыдыны фарн æмæ бузныгады темæ. Психологон æрхаххы нысаниуæг. Л и т е р а т у р æ й ы т е о р и. Радзырды жанр. Аивадон деталы нысаниуæг.

Æлборты Хадзы – Умар. Æлборты Хадзы – Умар сфæлдыстады хигъæдон æууæлтæ, жанрон æмæ стилы агурæнтæ. 20 æнусы кæрон тугкалæн хæстытæ – «тæригъæдты апофеоз» « Чъребайы æнкъард хæдзæрттæ», «Балладæ Зары фæндагыл» -ы.

Гуыцмæзты Алеш. «Урс фынтæ» « Пахуымпар». Хъæууон царды хæрзвæтк æмæ æгъдауы равдыст «Урс фынты». Хæст æмæ сфæлдыстады хсæн æрдзон ныхмæлæуд « Пахуымпар» -ы.

Ходы Камал. Ходы Камалы сфæлдыстадыл афæлгæст. Фыдыбæстæйæн фыртæн бæззын, йæ цин æмæ хъыгтæй цæрын «Ирыстонмæ»-йы. Ирыстоны фарн æмæ сомбоныл катай «Гаджидау»-ы. Æрдзы рæсугъддзинады æнкъарæн « Быдираг хъæуы ритмтæ»-йы. Адæймаг æмæ æрдзы ныхмæвæрд – бастдзинад «Денджызæй куы не рбаздæхы нау...»-ы.

3. УСЛОВИЯ РЕАЛИЗАЦИИ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

Ахуыры рæстæджы пайдагонд цæудзысты репродуктивон и продуктивон ахуыры методтæ:

- информацион технологи;
- цæстуынгæ æрмæг,
- ИКТ,
- уацмыстæм иллюстраци,
- амонæн литература.

Æрмæг куыд æмбæрстгонд æрцыд, уый сбæрæг гæнæны хуызтæ:

тест саразын; фысгæ, дзургæ дзуæппытæ; нывæцæн, изложении.

3.2 Ахуырадон-методикон æрмæджыты номхыгъд

1. Бзаров Р.С. История в осетинском предании: Сюжет о Чермене, - Владикавказ, 1993.
2. Джусойты Н. Ирон аив дзырды сœрвœлтау. Цхинвал, 1966 аз.
3. Джыккайты Ш. Ныхасы фарн.- Дзауджыхъœу, 1996 аз.
4. Джыккайты Ш. Критикон уацты æмбырдгонд. 2 хайы. – Дзæнджыхъæу,
5. Джыккайты Ш. Ирон литературæйы истории. Дзæуджыхъæу, 2002.
6. Салагаева З.М. Четыре этюда об осетинской прозе. – Орджоникидзе, 1970.
7. Поэзийы фарн : Критикон уацтœ. – Орджоникидзе, 1980 аз.
8. Зонадон – критикон уацтœ. – Дзœуджыхъœу, 1991 аз.
9. Критикон уацты œмбырдгонд. – Орджоникидзе, 1981.
10. Вопросы осетинской литературы и фольклора. – Владикавказ,
11. Ирон æвзаг æмæ литературæйы программæтæ - Дзæуджыхъæу, "Ир", 2005

12. Кульневич С.В. Совсем необычный урок. Практическое пособие. Практическое пособие С.В.Кульневича, Т.П. Лакоценина.-- Ростов-на-Дону, 2001.

13. Джыккайты Ш. Цæхх æмæ кæрдзын//Мах дуг.1967,№6

14.Хъодзаты æ. Ног æнтыст // Мах дуг.1979.№4

15. Хаджеты Т. Чиныджы фарн// Критикон уацты æмбырдгонд -2хай-Дзæуджыхъæу,1994.

16.Ардасенты Х.Барахъты Г./цард æмæ поэзи.-Орджоникидзе,1962.

17.Джыккайты Ш., Барахъты Г. Ирон литературæйы истори.-Дзауджыхъæу,2002.

18.Гафез. /Хъулаты С./ æвзæрст уацмыстæ/ --1957.

19. Мæрзойты Æ. "Зангæ поэт, ахуыргонд", критикон уацты æмбырдгонд., 2-аг хай, Дзæуджыхъæу, 1994.

20.Джусойты Н.Нигер.Сфæлдыстадон очерк.Фотоальбом, Дзауджыхъæу, 1996.

21.Тебиаты Ю. Саст уадындз./критикон уацты æмбырдгонд/, 2-аг хай, Дзæуджыхъæу, 1994.

22.Салагаева З.М.Роман Коста Фарниона "Шум бури""/ Четыре этюда об осетинской прозе/,-Орджоникидзе, 1970.

23.Булкъаты М. Гафезы амындтытæ, "Фидиуæг", 1988, №7.

24.Джусойты Н. Ирон аив дзырды сæрвæлтау., Цхинвал, 1966.

25.Дарчиты Д. Бæркадджын у йæ фæззæг/"Мах дуг""-1976.

26.Мамиаты И.Адæймаг æмæ Дуне: Цæрукъаты Алыксандыры философон поэзи/Ираæф/-1998,№3.

27.Ардасенты Х.Джусойты Н.роман "Фыдæлты туг"-ы тыххæй/ Мах дуг/,1996.

28.Джыккайты Ш.ирон прозæйы зæрингуырд/Разагъды лæгтæ. Дзæуджыхъæу, 1999.

29.Джусойты Н. Цомак Гадиев., Орджоникидзе, 1965.

30.Зæгæлты Р.Малиты Г. цард æмæ сфæлдыстад/Критикон уацты æмбырдгонд, 2-аг хай, Дзæуджыхъæу,1994.

УÆЛÆМХАСÆН ÆРМÆГ

11. Кинонывтæ, радио æмæ телеуынынıды æрмæг.

12. Радио раныхасы æрмæг: Хетæгкаты Къостайы, Брытьиаты Елбыздыхъойы,

13. Коцойты Арсены æмæ иннæ фысджыты цард æмæ сфæлдыстад.

14. Презентацитæ фысджыты цард æмæ сфæлдыстадæй.

8. Наукон-методикон журнал "Рухстауæг"

4. КОНТРОЛЬ И ОЦЕНКА РЕЗУЛЬТАТОВ ОСВОЕНИЯ УЧЕБНОЙ ДИСЦИПЛИНЫ

4.1 Контроль и оценка результатов освоения учебной дисциплины осуществляется преподавателем в процессе проведения

Контролы формæтæ

- индивидуалон
- къордæй
- фронталон

Контролы хуызтæ

- развæлгъау
- æрвылбон
- тематикон
- хатдзæг

Урочыты хуызтæ:

- урок-ног æрмæг амынд
- урок-практикон куыст
- уроки-хъазт
- компьютерон урок
- урок -къордты куысты формæ
- ныхасы рæзты куыст
- интеграцигон урок

Технологитæ:

- традицион технологи;
- архайды технологитæ;
- иннæ предметты бастдзинадимæ